

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx.xxx 2018 om Grønlands Råd for Menneskerettigheder

(Naalakkersuisoq for Sundhed og Forskning)

Forelæggelsesnotat

(Naalakkersuisoq for Sundhed og Forskning)

1. behandling

På Naalakkersuisuts vegne forelægger jeg hermed forslag til Inatsisartutlov om Grønlands Råd for Menneskerettigheder.

Lovforslaget fremsættes som følge af de erfaringer, som Grønlands Råd for Menneskerettigheder (rådet) har gjort sig siden rådets oprettelse den 1. januar 2013.

Formålet med den hidtil gældende Inatsisartutlov nr. 23 af 3. december 2012 om Grønlands Råd for Menneskerettigheder var at fremme og beskytte menneskerettighederne i Grønland, ved at oprette Grønlands Råd for Menneskerettigheder som et uafhængigt råd, der samtidig skulle medvirke til en generel videns- og kompetenceopbygning om menneskerettigheder i Grønland. Rådet har endvidere haft som lovbunden opgave at udpege et medlem til bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder blandt sine medlemmer.

I 2016 blev der på Naalakkersuisuts anmodning foretaget en ekstern evaluering af, i hvor høj grad rådet havde opnået sit formål. I 2017 afgav rådet selv en rapport, hvori rådets drift og formål blev evalueret, med henblik på en eventuel omstrukturering af rådet og dets arbejde. Rådets evaluering fra 2017 supplerer den eksterne evaluering fra 2016. Begge evalueringer peger samstemmende på en række af de samme uhensigtsmæssigheder og udfordringer, herunder i forhold til f.eks. udskiftning af rådets medlemmer, deltagelse i møder samt rådets sammensætning, og fremkommer med en række anbefalinger med henblik på at forbedre rådets varetagelse af de lovbundne opgaver.

Nærværende forslag til Inatsisartutlov fremsættes med henblik på at skabe bedre og mere klare rammer for Grønlands Råd for Menneskerettigheder, således rådet i langt højere grad kan fremme menneskerettighederne i Grønland. Forslaget fremsættes som en helt ny Inatsisartutlov, idet der er tale om omfattende ændringer af den hidtil gældende Inatsisartutlov.

Sekretariatets hidtidige placering i centraladministrationen, med sekretariatsbistand fra Naalakkersuisut, har skabt usikkerhed om rådets uafhængige virke. Det foreslås derfor, at rådet får sin egen sekretariatsfunktion, og at rådet får selvstændig budgetkompetence, ligesom det foreslås, at rådet hvert år skal udgive årsregnskab, samt en årsberetning, hvor rådets virksomhed det forløbne år beskrives og evalueres.

Det foreslås, at rådet, ud over tilskud fra Landskassen, bemyndiges til at ansøge om midler fra andre offentlige instanser, private organisationer, foreninger, virksomheder m.v. med henblik på at styrke rådets arbejde samt at rådet indenfor de lovbundne opgaver kan drive virksomhed, der medfører indtægter for rådet.

Det foreslås, at antallet af medlemmer i rådet nedsættes fra de nuværende 15 til 13 medlemmer. Det er vurderingen, at færre medlemmer vil øge rådets beslutningsdygtighed og give mulighed for en hyppigere mødefrekvens end mindst to årlige møder, som Inatsisartutloven fortsat foreskriver. Ud af de 13 medlemmer af rådet foreslås, at Børnetalsmanden, Handicaptalsmanden og formanden for Ligestillingsrådet skal være faste medlemmer af rådet. Disse tre faste medlemmer varetager rettigheder og interesser for henholdsvis børn og unge, personer med handicap og ligestillingsområdet, som er væsentlige interesser i menneskeretligt perspektiv. Desuden foreslås, at Ombudsmanden for Inatsisartut ikke længere kan udpeges som medlem af rådet. Det skal ses i lyset af, at Ombudsmanden har udtrykt ønske om ikke at sidde i rådet, med henvisning til, at medlemskab af rådet kan skabe tvivl om Ombudsmandens upartiskhed i forhold til Ombudsmandens virksomhed overfor rådet, da rådet må anses for at være en forvaltningsmyndighed og derfor er omfattet af Ombudsmandens virksomhed.

Den gældende procedure for udpegning af medlemmer til rådet har i praksis vist sig at være uhensigtsmæssig, idet loven bl.a. ikke tager hensyn til, at foreninger, organisationer m.v. kan ændre navn, blive nedlagt, sammenlagt m.v., eller at nye organisationer eller foreninger kommer til. Det foreslås derfor, at ud over de tre faste medlemmer skal Inatsisartut udpege 10 medlemmer til rådet, efter indstilling fra organisationer, foreninger, institutioner m.v. Af de 10 medlemmer skal:

- 1) 1 medlem repræsentere NGO'er på børne- og ungeområdet,
- 2) 1 medlem repræsentere NGO'er på handicapområdet,
- 3) 1 medlem repræsentere retsvæsen og retssikkerhed,
- 4) 1 medlem repræsentere uddannelse og forskning,
- 5) 1 medlem repræsentere NGO'er inden for oprindelige folks rettigheder, og
- 6) yderligere 5 medlemmer repræsentere menneskeretlige interesser.

Det foreslås, at formanden for Grønlands Råd for Menneskerettigheder modtager vederlag for sit arbejde, idet det lægges til grund, at der med formandsposten må påregnes en ikke uvæsentlig arbejdsbyrde. For de øvrige medlemmer af rådet videreføres, at deltagelse i rådet er frivilligt og ulønnet.

Det foreslås endvidere, at det ressortansvarlige departement for Grønlands Råd for Menneskerettigheder, en repræsentant for kommunerne og Institut for Menneskerettigheder kan deltage på rådets møder med taleret, men uden stemmeret.

For at sikre tilstrækkelig erfarings- og vidensopbygning i Grønlands Råd for Menneskerettigheder foreslås, at medlemmer af rådet udpeges for 4 år af gangen, og at genudpegning kan finde sted én gang, dvs. medlemmet kan maksimalt sidde i rådet i 8 år, hvorefter nye kræfter skal til. Det er hensigten, at Inatsisartut hvert 2. år udpeger halvdelen af rådets medlemmer, således at der altid er erfarne medlemmer i rådet, der har siddet i mindst to år.

Forslaget præciserer, at Grønlands Råd for Menneskerettigheder har til opgave at drøfte menneskeretlige udfordringer i det grønlandske samfund og forslå aktiviteter for Institut for Menneskerettigheder.

Det foreslås, at der skal afholdes et årligt møde med relevante offentlige myndigheder, herunder Ombudsmanden for Inatsisartut, offentlige og private institutioner, organisationer og foreninger m.v. samt med øvrige relevante interessenter på menneskerettighedsområdet. Det er vurderingen, at en bred vifte af aktører herved får mulighed for at give deres input til rådets arbejde, hvilket forventes at øge rådets legitimitet samt skabe større bevågenhed om rådets arbejde.

Med disse bemærkninger skal jeg på vegne af Naalakkersuisut overlade forslaget til Inatsisartuts behandling.